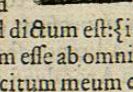


Christo indicabatur quod sciebat: sed audiebant qui aderant, propter quos vox facta est. Iam vero quod alius dicit: In quo mihi complacuit: alius: In te complacuit mihi. Si quis queris quid horum illa voce sonerit, quodlibet accipe: dum intelligas eos, qui non eandem locutionem retulerunt: eadem retulisse sententiam, quod enim Deus in filio sibi complacuit: admonetur aliquis ex eo, quod dictum est. In te complacuit, quod autem in filio pater placuerit hominibus: admonetur ex eo quod dictum est: In te complacuit mihi. Iam intelligatur hoc dictum esse ab omnibus Euangelistis tanquam dicitur. In te complacuit meum constituit: hoc est, implere quod mihi placet.

CAP. IIII.

Vnc Iesus ductus est in desertum a spiritu, vt tē



tarat a diabolo. Et cū ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus: postea esurijt.

CAP. IIII.

HR Y. super Matthæ. Postquam baptizatus est Dominus a Ioanne in aqua ductus a spiritu in desertum, vt baptizaretur igne tentationis. vnde dicitur: Tunc Iesus ductus est in desertum a spiritu. Tunc Iesus ductus est in desertum a spiritu. Hic est filius meus dilectus. CHR Y. in Homiliario. Quisquis ergo post baptismum maiores sustinet tentationes non turberis: etenim propter hoc accipisti arma, vt non vaces, sed vt praelieris. Ideo autem tentationem a te Deus non prohibet, primum quidem, vt discas, quoniam multo factus es fortior. Deinde, vt magnitudine donorum non extollaris, tertio vt diabolus experientia cognoscat, qd perfecte ab eo ab scellit. quarto, vt per hoc fortior reddaris, quinto, vt crediti tibi thesauri signum accipias, neque enim diabolus superueniret tibi ad tentandum, nisi te in maiori honoris effectum videret. HLLA. In sanctificationis enim maxime diaboli tentamenta grassantur, quia victoria ei est magis optata de sanctis. GREGO. in Homiliario. Dubitari autem a quibusdam solet, a quo spiritu sit ductus Iesus in desertum, propter hoc quod subditur: Assumpsit eum diabolus in sancta ciuitate. Sed vere & absque vlla questione conuenienter accipitur, vt a Spiritu sancto ductus esse credatur, vt illuc eum suus spiritus duceret, quod hunc ad tentandum spiritus malignus inuenit. AVG. in 4. de Trini. Cur seipsum quoque tentandum prae buit? vt ad superandas tentationes mediator esset: non solum per adiutorium, verum etiam per exemplum. CHR Y. super Matthæ. Est autem ductus a Spiritu sancto: non quasi minor maioris, pcepto, non enim solū ductus est, qui alicuius potestate ducitur: sed etiam ille, qui alicuius rationabili exhortatione placatur, sicut scriptum est de Andrea, qd inuenit Simonem fratrem suum, & adduxit eum ad Iesum. HIERO. super Matthæ. Ductus autem inuitus, aut captus, sed voluntate pugnandi: CHR Y. Ad homines enim diabolus vadit, vt tentet eos, quoniam autem aduersus Christum diabolus ire non poterat: ideo contra diabolum Christi processit, vnde dicitur: Vt tentaretur a diabolo. GREGO. in Homiliario: Sed sciendum nobis est, quia tribus modis tentatio agitur: suggestione, delectatione, & consensu. & nos cum tentamur, plerumque in delectatione, aut in consensu labimur, quia de carnis peccato propagati in nobis ipsi etiam gerimus, vnde certamina toleramus. Deus vero, qui in vtero virginis incarnatus in mundo sine peccato venerat, nihil contradictionis in semetipso tolerabat. Tentari ergo per suggestionem potuit, sed eius mentis peccati delectatio non momordit, atque ideo omnis diabolica illa tentatio foris, non intus fuit. CHR Y. in Homiliario: Tunc autem maxime inflat diabolus ad tentandum, cū viderit solitarios, vnde etiam in principio mulierem tentauit sine viro eam inueniens, vnde & sic per hoc etiam diabolo datur occasio tentandi, qd ducitur in desertum. GLO. Hoc desertum est inter Hierusalem, & Hierico vbi morabantur Latrones, qui locus vocatur Damini, id est sanguinis, propter effusionem sanguinis quam ibi latrones faciebant, vnde & homo cum descendisset a Hierusalē in Hierico, incidisse dicitur in Latrones gerens figuram Adæ, qui a demonibus victus est. Conueniens ergo fuit, vt ibi Christus diabolus superaret, vbi diabolus hominem sub figura superasse dictum est. CHR Y. super Matthæ. Non solum autem Christus ductus est in desertum a spiritu: sed & omnes filij Dei habentes Spiritum sanctum, non enim sunt contenti sedere ociosi: sed Spiritu sanctus virget eos aliquid magnum apprehendere opus qd est ire in deserto quantum ad diabolum, quia non est ibi iniustitia, qua diabolus delectatur. Omne etiam bonum est extra carnem & mundum, quia non est sim voluntatem carnis, & mundi. Ad tale ergo desertum omnes filij Dei exeunt vt tententur, vt puta si non proposuisti ducere vxorem, duxit te spiritus sanctus in desertum, id est extra fines carnis & mundi, vt tententis a concupiscentia carnis. Quomodo enim tentatur libidine qui tota die est cum vxore? Scire autem debemus, quod filij Dei non tentantur a diabolo nisi in deserto.

Hom. 13.

Hom. 16. in Euangelio.

Cap. 13.

Ibidem.

27

ferum exierit: filij autem diaboli in carne & mundo constituti confringuntur, & parent sicut bonus homo, si vxorem habuerit non fornicatur, sed sufficit ei vxor sua. Malus autem, etiam habens vxorem fornicatur, & non est vxore contentus, & sic in omnibus inuenies. Filij ergo diaboli non exeunt ad diabolum, vt tententur. Quid enim opus habet ad certamen exire, qui non desiderat vincere? Qui autem gloriosiores sunt filij Dei extra fines carnis exeunt contra illum, quia victoria gloria concupiscunt. Propterea & in hoc Christus exiit ad diabolum, vt tentaretur ab eo. CHR Y. in Homil. Vt autem discas quam magnum bonum est ieiunium, & qualiter scutum est aduersus diabolum, quoniam post baptismum non lasciuie, sed ieiunio intendere oportet: ipse ieiunauit non eo indigens, sed nos instruens. CHR Y. super Matth. Beate quadragesimi nostri ieiunij, poneret mensuram quadraginta diebus, & quadraginta noctibus ieiunauit. Vnde sequitur: Et cum ieiunasset quadraginta diebus, & quadraginta noctibus. CHR Y. in Homiliario: Non autem ultra processit ieiunando qd Moyses, & Helias, ne incredibilis videretur carnis assumptio. GREGO. in Homiliario: Ipse autem actor omnium in quadraginta diebus nullum omnino cibum sumpsit. Nos quoque quantum possumus, quadraginta tempore carnem nostram per abstinentiam assilimus. Quadragesimus autem numerus custoditur, quia virtus decalogi per libros quatuor sancti euangelij impletur: denarius etenim quater ductus, in quadraginta numerum surgit. Vel quia in hoc mortali corpore ex quatuor elementis subsistimus, per cuius uoluntatem preceptis dominicis contrahimus, quae per decalogum sunt accepta. Qui ergo per carnis desideria decalogi mandata contempnimus, dignum est, ut eandem carnem quater decies affligamur. Vel sicut in lege offerre debemus decimas rerum: ita ei offerre contendimus decimas dierum. A prima enim dominica quadragesimae, usque ad paschalis solemnitatis gaudia sex hebdomadae veniunt, quarum dies quadraginta & duo sunt, ex quibus dum sex dies dominici ab abstinentia subtrahuntur, remanent triginta sex. Dum vero per tercentum sexaginta quinque dies annus ducitur, nos autem per triginta sex dies affligimus, quasi anni nostri decimas Deo damus. AVG. in lib. lxxxij. Quaestionum. Vel aliter: Omnis sapientiae disciplina est creatorum, creaturamq; cognoscere. Creator est Trinitas, Pater, & Filius, & Spiritus sanctus: creatura vero partim est inuisibilis, sicut anima, cui ternarius numerus tribuit. Diligere enim Deum tripliciter iubemur, ex toto corde, ex tota anima, & ex tota mente. Partim visibilis, sicut corpus, cui quaternarius debetur, propter calidum & frigidum, humidum & siccum. Denarius ergo numerus, qui totam insinuat disciplinam, quater ductus, id est numero, qui corpori debetur multiplicatus, quia per corpus administratio geritur quadraginta numerum conficit, cuius partes aequales ad quinquaginta perueniunt, vnum enim & duo, & quatuor & quinque, & octo & decem, & viginti, quae sunt partes quadragenarij simul iunctae, efficiunt quinquaginta. Et ideo tempus quo ingemiscimus, & dolemus, quadragenario numero celebratur. Status autem beatitudinis, in quo erit gaudium, quinquagesimae celebratione praefiguratur, id est Pascha vsq; ad Pentecostem. AVG. in Sermo. de quadagesima: Non autem quia Christus post acceptum baptismum continuo ieiunauit, regulam obseruationis dedisse credendum est, vt post Christi baptismum continuo ieiunare necesse sit. Sed quando acriori certamine cum tentatore configitur, ieiunandum est, vt corpus impleat de castigatione militiam, & animus imptretur de humilitatione victoriae. CHR Y. super Matthæum: Sciebat autem Dominus cogitationem diaboli, quia volebat eum tentare: audierat enim quia Christus natus est in hoc mundo angelis praedicationibus, pastoribus referentibus, magis quarentibus, & Ioanne ostendentem. vnde Dominus processit contra eum, non quasi Deus, sed quasi homo, magis autem quasi Deus & homo. Nam per quadraginta dies non esurire, non erat hominis: aliquando autem esurire non erat Dei, vnde esuriuit, ne manifeste intelligatur Deus, & sic diaboli spem tentandi extingueret: suam autem victoriam impediret. vnde sequitur: Postea esurijt. HLLA. Nam post quadraginta dies non in quadraginta diebus esurijt: igitur cum Dominus esurijt non in ede surrepsit operatio, sed naturae suae hominem dereliquit. Non enim erat a Deo diabolus, sed a carne vincendus, quare ratione indicat post quadraginta dierum consummationem, quibus post passionem in seculo erat commotaturus, esuritionem se humanae salutis habiturum, quo in tempore expectatum Deo Patri munus, hominem quem assumpsit reportauit.

Hom. 13.

Ibidem.

Quaest. 81.

CHRY. super Matthæ. Quia diabolus videns per quadraginta dies Christum ieiunantem, desperauerat: postquam esurientem

rientem sensuiterum cepit sperare, vnde sequitur: Et accedens tentator. Si ergo ieiunaueris, & tententis, ne dicas, quia perdidisti fructum ieiunij mei. Nam est non tibi profuit ieiunium tuum, vt non tenteris: proficit, vt a tentationibus non vincaris. GREGO. in Homil. Sed in ipsum ordinem tentationis aspiciamus: pensamus quanta magnitudine nos a tentatione liberamus. Antiquus enim hostis primum hominem ex gula tetrauit: cum cibum ligni verum ad comedendum suauit. Ex vana gloria cum diceret: Eritis sicut Dij. Ex auaritia cum diceret: Sciencies bonum & malū. Auaritia enim non solum pecunia est, sed etiam altitudinis, cū supra modum sublimitas ambitur. Quibus autem modis primum hominem strauit, istis modis secundo homini tentato succubuit. Per gulam tentat, cum dicit: Dic vt lapides isti, panes fiant. Per vanam gloriam, cum dicit: Si filius Dei es, mitte te deorsum. Per sublimitatis auaritiam, cum regna mundi ostendit dicens: Haec omnia tibi dabo. AMBRO. super Lucam: Inde autem cepit vnde iam vicerat, scilicet a gula: vnde dixit ei: Si filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiant. Quid autem sibi vult talis sermonis exortus, nisi quia cognouerat Dei filium esse venturum? sed venisse per infirmitatem corporis non putabat: aliud explorantis, aliud tentantis est. Deo se profiteri credere, & homini conari illudere, HLLA. Eam ergo in tentando conditionem operis proposuit, per quam in Deo ex mutatione lapidum in panes virtutem poterat agnosceret, & in homine oblectamento cibi potentiam esurientis illuderet. HIERO. Sed duobus contrarijs tenetur o diabolus: si ad imperium eius possunt lapides panes fieri: ergo frustra tentas eum, qui tanta potentia est. Si autem non potest facere, frustra Dei filium suspicaris. CHR Y. super Matthæ. Sicut autem diabolus omnes homines excecabat: sic modo inuisibiliter a Christo est excecatus. Post quadraginta enim dies esurientem sensit, & per quadraginta non esurientem non intellexit, cum suspicatus est eum non esse filium Dei, non cogitauit quoniam fortis athleta ad ea quae infirma sunt, descendere potest: infirmus autem ad ea quae fortia sunt, ascendere non potest. Magis ergo ex eo qd per tot dies non esurijt: intelligere debuit quia Deus est, qd ex eo qd post tot dies esurijt, quia homo est. Sed dicit: Moyses & Helias quadraginta dies ieiunauerunt, & homines erant: sed illi ieiunantes, esuriebant, & sustinebant. iste quadraginta diebus, non esurijt: sed postea. Esurire enim & non manducare, patientiae est hominum: non esurire autem, diuinae naturae. HIERONYM. Proposuit autem Christi erat humilitate vincere, vnde aduersarium vicisti testimonij legis, non potestare virtutis, vt hoc ipse, & homines plus honoraret, & aduersarium plus puniret, cum hostis generis humani non quasi a Deo, sed quasi ab homine vinceretur, vnde sequitur: Cui respondens, dixit ei: Scriptum est: Non in solo pane viuit homo: sed in omni verbo, qd procedit de ore Dei. GREGO. in Homil. Sic ergo tentatus a Diabolo Dominus: sacri eloquij precepta respondit, & qui tentatorem suum mergere in abyssum poterat, virtutem suae potentiae non ostendit, quatenus nobis praeberet exemplum, vt quoties a prauis hominibus aliquid patimur, ad doctrinam excitetur potius quam ad vindictam. CHR Y. super Matthæ. Non autem dixit non in solo pane viuo, ne videat de se dictum esse: sed in ede: non in solo pane viuit homo, vt post se diabolus diceret: Si filius Dei es, abscondit se, vt non ostendatur, quod potest si homo est, astute excusat se, ne ostendatur non posse. RABA. Testimonium autem hoc de Deuteronomio sumptum est. Ergo si quis non veltur verbo Dei iste non viuit, quia sicut corpus humanum non viuit sine terreno cibo, ita & anima viuere non potest sine Dei verbo. Procedere autem verbum de ore Dei dicitur, cum voluntatem suam per scripturarum testimonia reuelat.

Ibid.

Cap. 4.

1

c

Si filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit: Scriptum est: Non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei. C Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam ciuitatem, & statuit eum super pinnaculum templi, & dixit ei: Si filius Dei es: mitte te deorsum. Scriptum est enim, quia angelis suis mandauit de te, & in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidem pedem tuū. Ait illi Iesus rursus: Scriptum est: Nou tentabis Dominum Deum tuum. more Palestinae, & in ipso templo tria tabulata erant. Et sciebat, quia in pavimento pinnaculum erat, & in vnoquoque tabulato pinnaculum erat. Sicut ergo statuerit eum in illo pinnaculo, quod erat in pavimento, siue in illis, quae erant in primo, secundo, vel tertio tabulato: intelligendum est, qd in illo statuerit eum, vnde aliquod praecipuum esse potuit. GLO. Nota vero haec omnia corpore sensibus esse completa, quia enim prima adincent conferuntur, in specie hominis diabolus apparuisse verisimile est. CHR Y. super Matth. Sed forte dicit, quomodo in corpore constitutum videntibus omnibus statuit supra Templum? sed forsitan diabolus sic eum assiluebat, vt ab omnibus videretur, ipse autem nesciente diabolo, inuisibiliter sic agebat, vt a nemine videret. GLO. Ideo autem duxit eum supra pinnaculum, cum vellet eum de vana gloria tentare, quia in cathedra Doctorum multos deciperat inani gloria, & ideo putauit istum positum in sede magistrorum inani gloria extolli posse, vnde sequitur: Et dixit: Si filius Dei es, mitte te deorsum. HIERO. In omnibus enim tentationibus hoc agit diabolus, ut intelligat, si filius Dei sit. Dicit autem tibi, te quia vox diaboli, qua semper homines cadere deorsum desiderat persuadere potest, praecipitare non potest. CHR Y. super Matthæ. Per hanc autem propositionem, quomodo poterat cognoscere si est filius Dei, an non? Volare enim per aera non est proprie opus Dei, quia nulli utile est. Si ergo aliquis uoluerit prouocatus, propter ostentationem soli hoc facit, & est potius ex diabolo, qd ex Deo. Si ergo homini sapienti sufficit esse quod est, & non est necessarium ei apparere quod non est, quanto magis filius Dei ostendere se necessarium non habet, quod nemo potest tantum cognoscere quantum est apud se? AMBRO. super Lucam. Sed quia Sachanas transfiguratur se sicut angelum lucis: & de scripturis ipsis diuini laquei fidelibus parat: utitur testimonij scripturarum, non ut doceat, sed ut fallat, vnde sequitur: Scriptum est enim, quia angelis suis mandauit de te. HIERO. Hoc enim in Nonagesimo Psalmo legimus. uerum ibi nō de Christo, sed de uiro sancto propheta est. male ergo diabolus interpretatur scripturas. CHR Y. super Matth. Vere enim filius Dei angelorum manibus non portatur, sed ipse magis angelos portat: & si portat manibus angelorum non ut offendant ad lapidem pedem suū, quasi infirmus, sed propter honorem quasi Dominus. O diabole, quoniam filius Dei manibus portatur legitisti, & quia super aspides & basiliscum calcas, non legitisti. Sed illud quidem exemplum profert quasi superbus: hoc autem tacet quasi astutus. CHR Y. in Homil. Intuere etiam, quia testimonia a Domino allata sunt conuenienter a Diabolo aut indeceter: nō enim, quod scriptum est: Angelis suis, suadet proijcere seipsum, & praecipitare. GLO. Est ergo sic exponendum. Ait enim scriptura de quolibet bono homine, qd Angelis suis, i. administratoribus spiritibus precepit de ipso, qd in manibus suis, i. in auxilijs suis tollit eum, & custodiat, ne offendant pedē, i. aspectum mentis, ad lapidem, i. ad veterem legem scriptam in lapideis tabulis, vel per lapidem potest intelligi omnis peccati occasio, & ruina. RABA. Notandum est autem, quod Saluator noster licet permisisset se a diabolo supra pinnaculum templi poni: tamen reuocit ad imperium eius descendere, nobis exemplum donans, ut quisquis imperauerit uiam ueritatis artam nos ascendere obtemperemus. Si autem uult nos de altitudine ueritatis, & uirtutum ad ima erroris & uitiorum praecipitare, non illum audiamus. HIERO. Falsas autem de scripturis diaboli sagittas ueris scripturarum fragit clypeis, vnde sequitur. Ait illi rursus Iesus: scriptum est: Non tentabis dominum Deum tuum. HLLA. Diaboli enim conatus contundens, & Deum se protestatur & dominum. CHR Y. Non autem dixit: Non tentabis me dominum Deum tuum, sed ita: Non tentabis dominum Deum tuum, quod poterat dicere omnis homo Dei tentatus a diabolo, quoniam & qui hominē Dei tentat, Deū tentat. RABA. Vel aliter. Suggerebatur ei quasi homini, ut aliquo signo exploraret quantum Deum posset. AVG. Contra Faulum: Perit

locis insidiatur. GREGO. in Homil. Sed ecce dū dicitur: Deus hō in sanctam ciuitatem a diabolo assumpsit, humanae aures audire expauescunt, iniquorum tamen omnium diabolus caput est. Quid est autem mirum si se ab illo permisit in montem duci, qui se permisit a membris illius crucifigi? GLO. Diabolus enim semper ad alta ducit eleuando p

iaculantiam, vt praecipitare possit. Et ideo sequitur: Et statuit supra pinnaculū Templi. REMI. Pinnaculum sedes erat Doctorum: Templum. n. non habebat culmen erectum, sicut nostrae domus habent, sed & planum erat desuper

more Palestinae, & in ipso templo tria tabulata erant. Et sciebat, quia in pavimento pinnaculum erat, & in vnoquoque tabulato pinnaculum erat. Sicut ergo statuerit eum in illo pinnaculo, quod erat in pavimento, siue in illis, quae erant in primo, secundo, vel tertio tabulato: intelligendum est, qd in illo statuerit eum, vnde aliquod praecipuum esse potuit. GLO. Nota vero haec omnia corpore sensibus esse completa, quia enim prima adincent conferuntur, in specie hominis diabolus apparuisse verisimile est. CHR Y. super Matth. Sed forte dicit, quomodo in corpore constitutum videntibus omnibus statuit supra Templum? sed forsitan diabolus sic eum assiluebat, vt ab omnibus videretur, ipse autem nesciente diabolo, inuisibiliter sic agebat, vt a nemine videret. GLO. Ideo autem duxit eum supra pinnaculum, cum vellet eum de vana gloria tentare, quia in cathedra Doctorum multos deciperat inani gloria, & ideo putauit istum positum in sede magistrorum inani gloria extolli posse, vnde sequitur: Et dixit: Si filius Dei es, mitte te deorsum. HIERO. In omnibus enim tentationibus hoc agit diabolus, ut intelligat, si filius Dei sit. Dicit autem tibi, te quia vox diaboli, qua semper homines cadere deorsum desiderat persuadere potest, praecipitare non potest. CHR Y. super Matthæ. Per hanc autem propositionem, quomodo poterat cognoscere si est filius Dei, an non? Volare enim per aera non est proprie opus Dei, quia nulli utile est. Si ergo aliquis uoluerit prouocatus, propter ostentationem soli hoc facit, & est potius ex diabolo, qd ex Deo. Si ergo homini sapienti sufficit esse quod est, & non est necessarium ei apparere quod non est, quanto magis filius Dei ostendere se necessarium non habet, quod nemo potest tantum cognoscere quantum est apud se? AMBRO. super Lucam. Sed quia Sachanas transfiguratur se sicut angelum lucis: & de scripturis ipsis diuini laquei fidelibus parat: utitur testimonij scripturarum, non ut doceat, sed ut fallat, vnde sequitur: Scriptum est enim, quia angelis suis mandauit de te. HIERO. Hoc enim in Nonagesimo Psalmo legimus. uerum ibi nō de Christo, sed de uiro sancto propheta est. male ergo diabolus interpretatur scripturas. CHR Y. super Matth. Vere enim filius Dei angelorum manibus non portatur, sed ipse magis angelos portat: & si portat manibus angelorum non ut offendant ad lapidem pedem suū, quasi infirmus, sed propter honorem quasi Dominus. O diabole, quoniam filius Dei manibus portatur legitisti, & quia super aspides & basiliscum calcas, non legitisti. Sed illud quidem exemplum profert quasi superbus: hoc autem tacet quasi astutus. CHR Y. in Homil. Intuere etiam, quia testimonia a Domino allata sunt conuenienter a Diabolo aut indeceter: nō enim, quod scriptum est: Angelis suis, suadet proijcere seipsum, & praecipitare. GLO. Est ergo sic exponendum. Ait enim scriptura de quolibet bono homine, qd Angelis suis, i. administratoribus spiritibus precepit de ipso, qd in manibus suis, i. in auxilijs suis tollit eum, & custodiat, ne offendant pedē, i. aspectum mentis, ad lapidem, i. ad veterem legem scriptam in lapideis tabulis, vel per lapidem potest intelligi omnis peccati occasio, & ruina. RABA. Notandum est autem, quod Saluator noster licet permisisset se a diabolo supra pinnaculum templi poni: tamen reuocit ad imperium eius descendere, nobis exemplum donans, ut quisquis imperauerit uiam ueritatis artam nos ascendere obtemperemus. Si autem uult nos de altitudine ueritatis, & uirtutum ad ima erroris & uitiorum praecipitare, non illum audiamus. HIERO. Falsas autem de scripturis diaboli sagittas ueris scripturarum fragit clypeis, vnde sequitur. Ait illi rursus Iesus: scriptum est: Non tentabis dominum Deum tuum. HLLA. Diaboli enim conatus contundens, & Deum se protestatur & dominum. CHR Y. Non autem dixit: Non tentabis me dominum Deum tuum, sed ita: Non tentabis dominum Deum tuum, quod poterat dicere omnis homo Dei tentatus a diabolo, quoniam & qui hominē Dei tentat, Deū tentat. RABA. Vel aliter. Suggerebatur ei quasi homini, ut aliquo signo exploraret quantum Deum posset. AVG. Contra Faulum: Perit

Cap. 4.

bet

net autem ad sanam doctrinam: quando habet homo quid faciat, non tentare dominum deum suum. THEO. Tentat enim deus, qui sine ratione obiciens se periculo, quidpiam agit. HIERO. Et notandum quod necessaria testimonia de Deuteronomio tantum protulit: ut secundum legis sacramenta monstraret.

Quaest. 6. in Deu. dicit CHRYSOSTOMUS super Mattheum: Diabolus ex secundo responso incertus, transit ad tertiam tentationem, quia enim Christus rhetorica ventris diruperat: rhetorica gloriae transiit: ratiocinatio ponit ei ratiocinatio auaritia, propter quod dicitur. Ite-

rum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde. Quem scilicet diabolus circumiens omnem terram excelso-

rum excelsior terra videtur. vnde sequitur. Et ostendit omnia regna mundi: & gloria eorum. Ostendit autem ita non ut ipsa regna, vel ciuitates eorum, vel populos vel argentum, vel auri videret: sed partes terre, in quibus vnquamque regnum, vel ciuitas posita erat, vtputa ascendens super excelsum locum digito extenso dicam tibi, Ecce ibi est Roma aut Alexandria, non sic ostendo tibi vt ipse videas ciuitates: sed partes terrae in quibus posita sunt, sic & diabolus poterat Christo singula loca demonstrare digito, & vnusquisque regni honores & statum verbis exponere. nam ostensum dicitur etiam, quod exponitur ad intelligendum. ORIGENES super Lucam. Vel aliter: Non est arbitrandum quod regna ei mundi ostendens, Perferam verbi gratia regnum, Indorumque ostenderit, sed ostendit ei regnum suum, quomodo regnaret in mundo. i. quomodo alii regnentur a fornicatione, alii ab auaritia. R. E. M. Gloria eorum appellat aurum, argentum, & lapides preciosos, & temporalia bona. R. A. B. A. Ostendit autem haec diabolus domino, non quod ipse visum eius amplificare potuit, aut aliquid ignotum demonstrare, sed vanitatem pompae mundanae quam ipse diligebat quasi speciosam ac desiderabilem uerbis ostendens in amore Christo suggerens venire volebat. G. L. O. Qui non concupiscentie oculo inuenerit sicut nos: sed sicut medici vident morbos, sine laesione. H. I. E. R. O. Sequitur. Et dixit illi, haec omnia tibi dabo. Arrogans & superbus de iactantia loquitur, non enim potest omnia regna dare, cum sciamus plerisque sanctos viros a deo reges factos. CHRYSOSTOMUS super Mattheum. Sed ea quae per iniquitatem sunt in mundo, vtputa per furtum, aut per peritiam acquiruntur diuitias diabolus dat. Non ergo diabolus quibus vult diuitias dare potest, sed his qui volunt ab illo recipere. R. E. M. I. Miranda etiam est diabolus dementia. illi promittebat dare regna terrena: qui suis fidelibus dat regna caelestia: & gloriam mundi ei qui est caelestis gloriae dominus. A. M. B. R. O. Habet autem ambitio domesticum periculum, vt enim dominetur aliis prius seruit, euertatur obsequio: vt honore dominetur, & dum vult esse sublimior, fit remissior. vnde aperte subditur. Si cadens adoraueris me. G. L. O. Ecce antiqua diabolus superbia. Sicut enim in principio voluit se simile deo facere, ita nunc volebat diuinum sibi usurpare cultum dicens, Si cadens adoraueris me. Ergo qui adoraturus est diabolum ante corruit. Sequitur. Tunc dicit ei Iesus. Vade Sathana. CHRYSOSTOMUS super Mattheum. In quo finem tentandi diabolo ponit, ne progredia tur ulterius tentans. H. I. E. R. O. Non autem vt plerique putant, eadem Sathana & Petrus condemnantur sententia. Petro enim dicitur. Vade retro me Sathana. i. sequere me qui contrarius es meae voluntati, huic autem dicitur. Vade Sathana, & non ei dicitur Retro, vt subaudiatur. Vade in ignem aeternum qui paratus est tibi, & angelis tuis. R. E. M. I. Vel secundum alia exempla. Vade retro, id est reminiscere, recordare iniqua gloria conditus fuisti, & inquantam miseriam cecidisti. CHRYSOSTOMUS super Mattheum. Videndum autem quia Christus cum passus fuisset tentationis iniuriam dicente sibi diabolo. Si filius dei es, mitte deorsum, non est turbatus, neque diabolus increpauit. Nunc autem quando diabolus usurpauit sibi dei honorem exasperatus est, & repulit eum dicens. Vade Sathana, vt nos illius discamus exemplo, nostras qui dem iniurias magnanimitate sustinere, dei autem iniurias, nec vltique ad auditum sufferre, quoniam in propriis iniuriis esse quempiam patientem laudabile est, iniurias autem dei dissimulare nimis est impium. H. I. E. R. O. Dicens autem diabolus saluatori. Si cadens adoraueris me, & contrario audit, quod ipse magis adorare eum debeat dominum, & deum suum. A. V. G. contra sermo. arrianorum. vnde sequitur. Scriptum est enim. Dominum deum tuum adorabis, & illi soli seruias. Vnus dominus deus noster est ipsa trinitas, cui soli seruiturum pietatis iure debemus. A. V. G. 10. de ciuitate dei. Nomine autem seruitutis cultus deo debetur intelli-

Cap. 20.

Cap. 1.

Hom. 30.

gitur, latram quippe nostri vbicunq; sanctorum scripturarum positum est, interpretati sunt seruitutem, & ea seruatus, quae debetur hominibus, secundum quam praecipit apostolus seruus dominis suis subditos esse debere, grece nuncupari solet du-lia. latra vero aut semper aut tam frequenter, vt pene semper ea seruitus dicitur, quae pertinet ad colendum deum. CHRYSOSTOMUS super Mattheum. Diabolus autem sicut rationabiliter intelligi potest non quasi obediens praecipio recessit, sed diuinitas Christi & spiritus sanctus qui erat in eo excussit inde diabolum. vnde sequitur. Tunc reliquit eum diabolus. Quod ad nostram proficiet consolationem, quia non tam diu homines dei diabolus tentat quam diu, sed quadiu Christus permittit. Et si enim permittit eum passulifer tere, tamen repellit propter infirmitatem naturam. A. V. G. 9. de ciuitate dei. Post tentationem vero sancti angeli spiritibus immundis meruendi quomodo ministrabant, & per hoc magis magisque innotescere demonibus quantus esset. vnde sequitur. Et ecce angeli accesserunt & ministrabant ei. CHRYSOSTOMUS super Mattheum. Non autem dixit, descendentes angeli, vt ostendat quia semper ad ministrerium eius erant in terris, sed tunc precipiente domino recesserunt ab eo, ut locus diabolo aduersus Christum daretur, ne forte videns angelos circa eum non appropinquaret ad eum. In quibus autem rebus illi ministrabant scire non possumus, utrum ad sanationes infirmitatum, an ad correctiones animarum, an ad effugationem demonum, quae omnia per angelos facit, unde eis facientes ipse facere videtur, tamen manifestum est, quod non propter necessitatem impotentiae eius ei ministrabant, sed propter honorem potestatis ipsius: non enim dicitur, quod adiuuente eum, sed quod ministrant. GREGORIUS in hoc. Ex his autem vnus persona vtraque natura ostenditur, quia & homo est quem diabolus tentat, & idem ipse deus est cui ab angelis ministratur. CHRYSOSTOMUS super Mattheum. Tunc breuiter perstringamus quid significet Christi tentationes. Ieiunium est abstinentia rei male, esuriae est desiderium eius, usus eius est panis. Qui ergo peccatum sibi conuertit ad usum, lapidem conuertit in panem. Respondet ergo diabolus persuadens ei, quia non in solo usu illius rei uiuit homo, sed in obseruantia mandatorum dei. Quando uero quis inflatus fuerit quasi sanctus, ductus est quasi super templum, & quando aestimauerit se consistere in sanctimonia summitate, positus est supra pinnam Templi. Et haec tentatio sequitur primam, quia victoria tentationis gloriatio nem operatur, & fit causa iactantiae, sed uide quod Christus ieiunium vltro suscepit. Super templum autem diabolus eum duxit, ut tunc ad abstinentiam laudabilem sponte procedas. Extolli autem ad fastigium sanctitatis non acquiescas, sicut exaltationem cordis, & non patieris ruinam. A sensu autem montis est processio ad altitudinem diuitiarum, & gloriae huius mundi, quae de superbia cordis descendit. Cum ergo uolueris diues fieri, quod est ascendere in montem, incipis cogitare de diuitiis & honoribus acquirendis, & tunc princeps mundi gloriam regni sui tibi ostendit. Tertio loco prouidet tibi causas, ut si uolueris illa consequi, seruias ei, negliges iustitiam dei. H. I. L. A. Victo autem a nobis calcatoque diaboli capite, angelorum ministeria & uirtutes in nos caelestium officia non desitura ostenditur. A. V. G. de Con. euang. Lucas has tentationes non eodem ordine prosecutus est, unde incertum est quae prius factum sit, utrum regna terrena prius demonstrata sint, & postea in pinnam templi leuatus sit, an e conuerso, nihil tamen ad rem, dum omnia facta esse manifestum sit. G. L. O. Sed quod dicit Lucas magis uidetur secundum historiam esse. Sed Mattheus has refert tentationes, secundum hoc quod in Adam facta sunt. e. R. A. B. A. Postquam Mat. de 40. dierum ieiunio & de tentatione Christi & de angelorum ministerio narrauit, continuo subiicit de ceteris. Cui autem uidisset Iesus, quia Ioannes traditus esset. CHRYSOSTOMUS super Mattheum. Sine dubio a deo quia in uirum sanctum nemo potest aliquid nisi tradiderit ei deus. Sequitur. Successit in Galilea, scilicet de Iudaea, ut passionem suam oportuno temporis referuaret, deinde ut nobis fugiendi periculum daret exemplum. CHRYSOSTOMUS in hoc. Non enim accusabile est non proiicere seipsum in periculum, sed incidere non stare uiriliter. Recedit etiam de Iudaea, Iudaeam inuidiam mitigans, simul quidem prophetiam coplens, magistros orbis terrarum piscari studens qui in Galilea morabantur. Atrende etiam qualiter ad gentes abiturus a Iudaea accepit causam. etenim cum praecursorum in uincula mississent, impellunt Iesum transire ad Galileam gentium. G. L. O. Vt autem refert Lucas, uenit Nazareth, ubi erat nutritus, & ibi intravit in synagogam, ubi legit & dixit multa, propter quae uoluerunt eum precipitare

adorabis, & illi soli seruias. Tunc reliquit eum diabolus, & ecce angeli accesserunt & ministrabant ei.

reliquit eum diabolus. Quod ad nostram proficiet consolationem, quia non tam diu homines dei diabolus tentat quam diu, sed quadiu Christus permittit.

Hom. 14.

Lib. 2. c. 26.

Hom. 14.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

Gentibus. Zabulon enim habitaculum fortitudinis dicitur, quia Apostoli, qui de Iudaea electi sunt: fortes fuerunt. Neptalim dilatio, quia Gentium ecclesia per orbem dilatata est. A. V. G. de Lib. 2. c. 1.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

De locis hebraicis. De locis hebraicis. De locis hebraicis.

Lib. 2. c. 1.

Cap. 24.

Hom. 14.

Hom. 4.